

LIBRIS

We know
books

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
PARIS, ALAIN

Ultimul vis al lui Suleyman / Alain Paris ;
trad.: Diana Morărașu. - București : Orizonturi, 2013
ISBN 978-973-736-226-1

I. Morărașu, Diana (trad.)

821.133.1-31=135.1

LE DERNIER RÊVE DE SOLIMAN

Copyright © L'Archipel, 1999

Toate drepturile asupra ediției în limba română sunt rezervate
Editurii ORIZONTURI – București

ALAIN PARIS

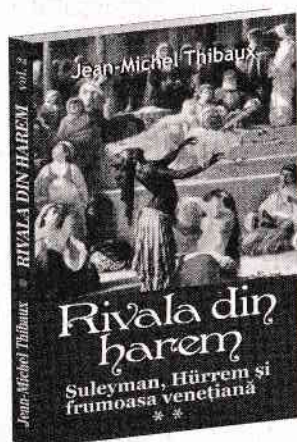
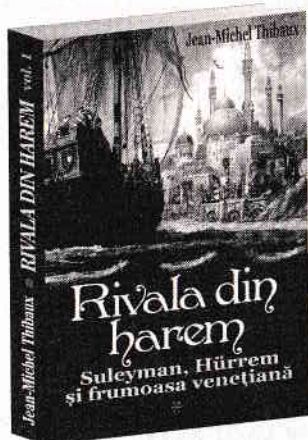
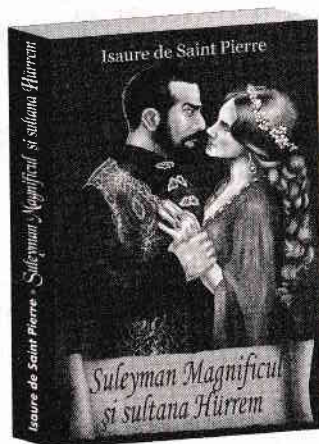
Ultimul vis al lui Suleyman

Traducere de **Diana Morărașu**

Editura ORIZONTURI

În colecția dedicată sultanului Suleyman Magnificul

au apărut:

1

1518

O gier de Mercœur era al patrulea fiu al unei familii din mica nobilime din Auvergne. După datină, fiul cel mare moștenește pământurile și castelul, următorul făcea meșteșugul armelor pe lângă un potentat al regatului, al treilea era educat de un unchi, abate în cetatea Clermont, care mai apoi îl va îndruma pe calea Bisericii; dar domnul de Mercœur era preocupat de viitorul celui de-al patrulea fiu. Așa că fu nespus de ușurat când acesta îl vesti că își va consacra viața nimicirii Necredincioșilor.

De la căderea Granadei și sfârșitul Recuceririi spaniole, cu un sfert de veac în urmă, Necredinciosul era turcul sau chiar berberul din cetățile corsare ale Africii de Nord. Dar tânărul rege Francisc I prefera să privească spre opulenta Italie, decât să ia seama la acești dușmani ai creștinătății.

Cu toate acestea, unii pretindeau că existau și alți păgâni care infestau pământurile înghețate ale Europei septentrionale și că acești sălbatici de prusaci – sau „sarazinii din Nord”, cum erau porecliți – trebuiau convertiți cu spada! În realitate, prusacii fuseseră demult nimiciți de ordinul Teuton. În locul lor, răsăreau acum horde de slavi adoratori ai idolilor, și pe care cavalerii cu cruce neagră se străduiau să-i supună atât jugului lor, cât și credinței creștine.

Seniorul de Mercœur își îndrăgea îndeajuns de mult fiul cel mic pentru a vinde o vie și a-i da lui suma astfel dobândită. Tânărul îi mulțumi, își îmbrățișă mama și surorile, își

luă rămas-bun de la frați, încăleacă pe armăsarul pe care-l primise din adolescență și, fără a întoarce capul, părăsi castelul în care, de peste o jumătate de veac, se succedaseră generații după generații de Mercœur.

La cei șaptesprezece ani ai săi, Ogier nu pusese niciodată piciorul dincolo de moșia părintească, cu excepția a două, trei vizite la niște rude din comitatul Auvergne și a unui pelerinaj la Puy-en-Velay. Ajunse în Normandia pe drumuri desfundate, se îmbarcă pe o corabie până pe coasta baltică, debarcă la Danzig pe un chei mohorât și umered. O ceață groasă ascundea orașul și se târa deasupra țărnicurilor.

Peste câteva zile, tânărul se înființă sub zidurile fortăreței Marienburg și ceru, cu naivitate, să fie dus la *Grosskomtur*, marele comandor Albert de Brandenburg. A fost luat peste picior și condus la intendent, adjunctul subofiterului. Era un bărbat la vreo cincizeci de ani, cu buze subțiri și o privire albastră, scrutătoare. O cicatrice în formă de stea îi creșta obrazul drept. Îl primi pe Ogier în veșminte de curte – pălărie împodobită cu blană, jiletcă de brocart, costum brodat. În cămin ardeau câțiva bușteni, căci nopțile erau reci în Marienburg, chiar și în miezul verii. Pereții slinoși erau împodobiți cu panoplii de arme: halebarde, minunate săbii de Damasc aduse din Țara Sfântă, săbii mongole scurte, securi poloneze sau lituaniene cu două tășuri. O etajeră gemea sub povara unei colecții de pușcoace și archebuze.

— Așa carevasăzică, glăsui intendentul cu voce vicleană, vii din Franța și vrei să slujești ordinul Cavalerilor Teutoni al așezământului Sfânta Maria din Ierusalim.

— Da, stăpâne.

Intendentul îl examinează pe Ogier și îi plăcu obrazul pătrât care se ivea pe sub clăia blond-roșcată, privirea cenușie, deschisă, umerii largi și pumnii mari: un recrutar interesant, fără doar și poate! Iar spada impresionantă pe care o purta la șold promitea să facă treabă bună în apărarea Prusiei orientale.

— Mulți cavaleri francezi slujesc ordinului, alături de alții, veniți din Anglia, Scoția, Loara, Ungaria, ori cine mai știe de unde... Dar numai germanii get-beget pot dobândi statutul de cavaleri-frați.

Ogier își văzu visele năruindu-i-se.

— Cu toate acestea..., continuă intendentul.

— Cu toate acestea?

— Cavalerii negermani pot fi acceptați în rândurile conversilor...

— Nu mă deranjează! izbucni Ogier. Fie și convers!

— Totuși..., reluă intendentul.

— Totuși?

— E nevoie de o perioadă de probă, mai ales dacă petentul nu a făcut dovada abilităților sale.

— Nu vă fie teamă, domnule, sunt zdravăn și...

— Nu am nicio îndoială, dar regulamentul e regulament. Trebuie să dobândești experiență. Vreme de câteva luni, vei sluji în corpul sergenților conversi.

— Sergent? zise Ogier, făcând o mutră pe care intendentul preferă să nu o bage în seamă.

— Sergenții Ordinului nostru pot sta alături de orice cavaler din Occident, îl asigură el. Vei primi un trusou format din trei cuțițe – o armă, unul pentru carne și unul mic – o pătură pentru cal, o tunică, un pieptar din zale, o manta neagră, o platoșă din zale și, pentru marșuri, o pereche de apărători din fier pentru picioare.

În cămin se auzi trosnind un buștean. Ogier încuviință din cap. La urma urmelor, nu bătuse atâta drum ca să se întoarcă îndărăt...

Așa au trecut doi ani, iar tânărul nostru își dovedi îndemânarea împotriva polonezilor, lituanienilor, tătarilor, a triburilor slave, uneori chiar împotriva colonilor germani rebeli, din cetăți ori de prin sate. Se alese cu trei, patru răni ușoare și dobândi reputația unui excelent luptător.

În cele din urmă, într-o seară din vara anului 1520 se înfățișă dinaintea marelui maestru Albert de Brandenburg.

Acesta îi înmână solemn trusoul de cavaler convers: o fustanelă cu falduri, despicată în față și în spate, o manta îmblănită, o capă de blană, o manta subțire, de vară, un coif cu apărători, o spadă dreaptă cu două tăișuri și vârful rotunjit, o lance cu mâner din frasin și vârful de fier forjat și un scut triunghiular – căptușit cu lemn în interior și piele în exterior, întărit cu lamele bătute în cuie.

În seara aceea, Ogier luă cina în sala cea mare din Marienburg, alături de converși și elita Ordinului, vestiții cavaleri-frați.

În acea vară, un oarecare Martin Luther, care cu trei ani în urmă își afișase cele douăzeci și patru de teze pe zidurile bisericii castelului Wittenberg, scrisese cele trei manifeste ale unei religii despre care nu avea habar că avea să sfâșie Europa vreme de peste un veac.

Temeiurile Ordinului au fost cu siguranță zguduite. De la pacea de la Thorn, de acum peste o jumătate de secol, ordinul Teutonic nu mai păstra decât Prusia occidentală, sub suveranitate polonă, și Livonia. Criza agrară, care scăzuse deja prețul grâului, sărăcise considerabil statul teutonic prusac, care trăia din exportul de cereale. Dar lovitura decisivă veni de la însuși marele maestru Albert de Brandenburg, care aderă la reformă și seculariză Ordinul. Cavalerii-frați și cavalerii converși, care protestanți, care catolici, s-au ridicat unii împotriva altora. Câțiva ani mai târziu, catolicii s-au retras la Mergentheim, pe domeniile lor din Germania, și au lăsat Prusia pe seama protestanților, care au transformat-o în ducat ereditar.

La data la care s-a produs această ruptură, Ogier de Mercœur părăsise de ceva vreme fortăreața Marienburg. În sfârșit, ajunsese să vadă Ordinul așa cum era el de fapt: nicidecum o congregație care apără locurile sfinte, creștinii și pune umărul la convertirea păgânilor, ci o putere politico-financiară care nu se dă în lături de la nimic pentru a-și apăra interesele profane. Cele trei jurăminte solemne rostite de proaspeții cavaleri – de supunere, sărăcie și castitate – erau întinate de bărbații care trăiau într-un lux nerușinat,

întrețineau legiuni de metrese și refuzau orice disciplină, ajungând până la a-l da jos pe marele maestru Heinrich von Plauen.

La patru ani de la prima lui înfățișare dinaintea intențentului, Ogier își vesti subofițerul de intenția sa de a părăsi Ordinul. Acesta se strâmbă: tot mai mulți cavaleri luau această hotărâre.

— Fără doar și poate, vă veți întoarce în regatul Franței și vă veți pune în slujba regelui Francisc? întrebă el.

— Poate, dar mai târziu, răspunse Ogier. Dar acum am de gând să mă îndrept spre Rhodos, în Mediterana, unde cavalerii Sfântului Ioan sunt amenințați de turci. Seara trecută ni s-a citit, în refectoriu, disperata cerere de ajutor a marelui maestru Philippe de l'Isle-Adam.

— E o cauză nobilă, încuviință demnitarul. Dar gândiți-vă că și Ordinul nostru are de înfruntat aici probleme grave și fiecare plecare îl slăbește.

Ogier clătină din cap.

— E drept, stăpâne, dar prima îndatorire a unui bun creștin nu este oare lupta împotriva necredincioșilor? Acolo, în Rhodos, e nevoie de spada mea.

În cele din urmă, fu lăsat să plece. Și la începutul lui iulie 1522, Ogier păși pe poarta principală a cetății Marienburg alături de Vytutas, un servitor livonian. Întoarse capul și privi pentru ultima dată zidurile între care își petrecuse patru ani de viață, suspină ușurat și izbucni într-un hohot de râs.

— Trăiască viața! strigă el cât îl țineau bojocii, sperind un stol de potârniche care se zburătăci prin tufișuri.

Era tânăr și îndrăzneț, îl aștepta un viitor glorios. Șederea la Marienburg nu fusese inutilă, căci învățase să mănuiască aproape toate armele cunoscute și stăpânea mai multe limbi străine. Chiar dacă nu făcuse avere, deținea totuși un echipament complet, în stare bună, doi biddivii zdraveni, un servitor devotat și douăzeci de bani de argint care îi atârnavă greu la cingătoare.

— Încotro, stăpâne? întrebă Vytutas.

La fel de tânăr ca și cavalerul, acesta era un bărbat mărunțel, cu păr negru, aspru, ten măsliniu și ochi întunecați, alungiiți, moșteniți de la vreun străbun tătar ori mongol. Era în slujba lui Ogier de optsprezece luni și îl slujise cu curaj în timpul luptelor. Arma lui preferată era un topor greu, de cherestegiu.

— Ne îndreptăm mai întâi către Cracovia, un oraș care, zice-se, ar fi cel mai frumos și mai bogat din Polonia. Apoi o luăm prin sudul Ucrainei, ajungem în Ungaria și după aceea spre Grecia, unde ne vom imbarca spre Rhodos. O călătorie lungă... Mai vrei să mă însoțești sau ai prefera să-ți redobândești libertatea și să te întorci în satul tău?

Servitorul zâmbi.

— De multă vreme mi-am părăsit satul și nimic nu mă mai ține în Prusia. Te însoțesc oriunde te-ai duce, stăpâne, dacă asta este voia ta.

— Ești un băiat bun și recunosc că mi-ai lipsi. Bun, dacă tot ne-am pus de acord, să nu mai pierdem vremea. La drum! Spre Cracovia!

Cerul și pământul se contopeau într-o mazăgă cenușie. Potopul din acest sfârșit de vară transformase cârările în adevărate pâraie, iar câmpurile – în mlaștini. Cu capetele plecate sub rafalele puternice de ploaie, călătorii noștri arătau jalnic, cu straiile ude learcă; nici caii lor nu o duceau mai bine și se chinuiau din greu să înainteze prin noroiul gros. Cracovia nu mai era decât un vis îndepărtat, iar Marienburg, așijderea. Satele erau tot mai rare; puteai mărșălui două zile la rând fără să vezi țipenie de om.

Într-o seară, Vytutas, care se tot plângea de dureri cumplite de cap, începu să tușească. Toată noaptea tremură sub pătura subțire. Arzând de febră, nu fu în stare să se suie în șa a doua zi. Ogier îl ridică în brațe ca pe un copil și îl legă de șa de spate și de încheieturi.

— Așa-i bine. Hai, o să găsim un sat și o să te doftoricim.

Vytutas încuviință din cap și își adună ultimele puteri pentru a se ține în șa. Își continuă încet marșul, Ogier

nescăpându-l din ochi pe servitorul care tușea tot mai puternic. În cele din urmă, Vytutas fu cât pe ce să se prăbușească pe crupa calului. Spre asfințit, găsiră adăpost între zidurile pe jumătate năruite ale unei cabane părăsite. — Mama avea un leac tare bun pentru febra asta, mormăi Ogier... Dar să mă ia dracu' dacă-mi amintesc din ce-l făcea!

Găsi câteva scânduri, încropi un adăpost pentru Vytutas și îl acoperi cu amândouă păturile. Febra creștea, bolnavul avea frisoane și dinții îi clănțneau. Ogier încercă să îl facă să bea, dar nu izbuti. Sperând să îi dea ceva din vlaga lui, cavalerul se întinse lângă servitor dar, doborât de oboseală, adormi.

În miez de noapte îl treziră niște urlete. Doborât de durere, Vytutas își sfâșia pieptul cu unghiile și delira. Ogier îl potoli cu blândețe, îl acoperi și adormi la loc.

În zori, servitorul zăcea fără viață, cu gura deschisă și buzele vinete. Ogier îi închise ochii și ieși afară, făcând câțiva pași printre ruine. Ploaia se oprise, vântul se potolise, iar cerul se limpezise.

Întors în cabană, Ogier luă toporul mortului și începu să sape o groapă. Cum treaba mergea greu, îi veni o altă idee. Adună lucrurile livonianului, le încărcă pe cai, apoi dărmă resturile de ziduri peste cadavru. Ciopli o cruce grosolană și o înfipse în vârful tumulusului. Cu toate că Vytutas se convertise de puțină vreme și credința lui era firavă, merita totuși un mormânt creștinesc. Îngână câteva rugăciuni, apoi părăsi în grabă acest loc dezolant.

Călări toată ziua uitându-se, din obișnuință, în spate, după Vytutas. Acum își amintea de rețeta miraculoasă a mamei: obișnuia să agațe de gâtul bolnavului un păianjen închis într-o coajă de nucă. Dar era prea târziu acum, Vytutas nu mai era... În clipa aceea zări orașul.

La drept vorbind, era un fel de sat mare, fortificat – precauție indispensabilă, date fiind permanentele incursiuni ale tătarilor în zonă. Era construit pe țărmul unui smârc, care nu era decât brațul mort al unui afluent al râului

Dniester, iar principala lui apărare era un turn din lemn cu temelie din piatră. În jurul pieții dominate de clopotnița unei biserițe se înălțau vreo șazeci de clădiri. Fierăria se învecina cu atelierul dogarului, iar tâmplarul avea o cârciumă care slujea și drept han. În celelalte case trăiau țărani și cărbunari. Într-un acaret mare, la o distanță bună de centrul pieței, era încropit un fel de dormitor pentru vreo douăzeci de sclavi.

Ogier de Mercœur observă cu coada ochiului toate aceste detalii în timp ce traversa albia moartă pe o punte pe jumătate mucezită. Cum puse piciorul pe pământ, se duse glonț la fântâna din mijlocul pieții, își duse caii să se adape la jgheab și își umplu ploștile.

Nu erau prea numeroși străinii cu un aer așa de semet care să se oprească prin acest colț de lume. Pe la porți și pe la geamuri se ițiră oameni curioși și neliniștiți, care cântăreau cu fereală spada care bătea coapsa necunoscutului, lancea și securea agățate de șa. Atitudinea lui pașnică nu era în măsură să îi liniștească, dar cu toții răsuflară ușurați când din turn ieși un bărbat între două vârste, cu un drug de fier în mână. Măruntel și îndesat, omul avea o față lată, țeasta pleșuvă și obrații năpădiți de o barbă cenușie.

— Bors, administrator al seniorului Jaxa, nobil din Rohatyn, se prezentă el cu un aer viclean. Cine sunteți și ce vă aduce pe la noi?

— Ogier de Mercœur, cavaler francez în drum spre Buda, răspunse călătorul într-o polonă corectă. Servitorul meu a murit azi-dimineață la șapte sau opt leghe de aici; am nevoie de odihnă, provizii și fân pentru cai.

— Cavaler? Cavaler adevărat? se minună bărbatul, îmblânzind tonul.

— Am servit patru ani în ordinul Teuton, preciză Ogier.

— Asta îl va interesa fără doar și poate pe seniorul Jaxa. Trebuie să vă spun că mâine, stăpânul meu se însoară cu cea mai frumoasă fată din ținut. Mă duc să-i vestesc sositrea Domniei Tale, sunt sigur că vă va invita la nuntă! Până atunci, puteți trage la han, vor avea ei grijă de cai.

Ogier îi mulțumi și, trăgând caii de căpăstru, merse pe jos spre cârciumă, iar Bors se întoarse în turn. Prințând curaj, oamenii se buluciră acum în jurul străinului, comentându-i silueta vânjoasă, bogăția armelor și echipamentul. Ogier ochi un puștan cu un aer onest și îi întinse căpestrele.

— Ține-i puțin, dar fii atent la jugănit. E cam năvălaș.

Apoi împinse ușa cârciumii, o gură de șobolani ținută de un vlăjgan de cam cincizeci de ani, îmbrăcat cu pantaloni largi și o cămașă scurtă, fără mâneci, strânsă la brâu cu o cingătoare.

— Domnule, domnule, cu ce pot să vă fiu de folos? se ploconi cârciumarul.

— Fân pentru cai, mâncare și băutură pentru mine, căci demult nu mi-am mai întins picioarele pe o masă! Ce ai?

— Faceți-vă comod, domnule! Nu durează mult! Aș putea găsi prin bucătărie o supă cu varză, câteva hălci de jambon afumat și vin curat, din viile noastre.

Vinul se dovedi a fi o adevărată poșircă, jambonul avea urme de mucegai, iar blidul în care-i fu adusă supa era de o curățenie îndoielnică; dar Ogier mănca totuși cu poftă. Îi dădu cârciumarului un bănuț de bronz și ceru să i se aducă o saltea lângă caii săi.

— Păi, la același preț puteți avea o cameră, îi propuse han-giul. Cea mai frumoasă cameră!

— Fie și o cameră, încuviință Ogier. Dar, mai întâi, spune-mi, prietene: am văzut o biserică...

— E drept, cam modestă, domnule...

— Nu despre asta e vorba. Unde îl pot găsi pe preot?

— Părintele Lisowski? Foarte simplu: la biserică. Locuiește acolo cu fiica lui.

— Fiica lui? Preotul e căsătorit? Curios lucru!

Cârciumarul zâmbi cu viclenie.

— Căsătorit? Nu, domnule, sacerdoțiul îi interzice. Da' a existat cândva o servitoare, care s-a prăpădit acum câțiva ani... Acum, frumoasa Alexandra are grijă de locașul sfânt.

— Înțeleg, mormăi Ogier.

Biserica ortodoxă nu-i inspirase niciodată prea multă simpatie, dar dacă trebuia să treacă și prin asta...

Se ridică de la masă, mulțumii gazdei și ieși. Afară se lăsase întunericul. Ferestrele turnului și ale bisericii luminau în noapte. Ogier traversă piața cu pași mari, ezită o clipă în fața porții apoi intră.

Cavalerul nu pusese niciodată piciorul într-o biserică ortodoxă. Se aștepta să fie surprins, dar nu chiar într-atât. Pereții casei Domnului erau acoperiți de fresce naive, pe alocuri șterse, care înfățișau episodul biblic în care Adam dădea nume tuturor făpturilor create. În fața primului om, gol, urcat pe o stâncă, defilau un leu, un elefant, un cal, o cămilă, dar și creaturi fantastice, precum un dragon, un unicorn, un grifon... Sus, pe bolta centrală, se vedea Creatorul cu cei patru evangheliști.

Ogier făcu o plecăciune, se închină, apoi înaintă pe culoar până la altarul dominat de un magnific crucifix din lemn sculptat. La lumina unei duzini de lumânări pe jumătate arse zări două cufere din argint care conțineau, pesemne, relicve ale unui sfânt local, și un codex liturgic împodobit cu miniaturi. Simți o prezență în spatele lui și se întoarse.

Bărbatul care îl privea avea o față rotundă, barbă cenușie și ochi albaștri, bulbucați. Înota într-un strai negru, mult prea larg, tocit de atâta purtat.

— Cam târziu pentru o vizită în casa Domnului, fiule. Ce faci aici? Întrebă el, cântărindu-l atent pe uriașul proțăpît în altar.

— Sunteți părintele Lisowski?

— Întocmai. Ce faci aici? repetă preotul.

— Iată, începu Ogier, ducând mâna la cingătoare. Am avut un servitor, un băiat curajos pe nume Vytutas. A murit de febră, nu departe de aici. L-am îngropat cu mâinile mele. Din păcate, a părăsit lumea asta în păcat, fără spovedanie, fără împărtășanie, și așa vrea să țineti câteva slujbe pentru izbăvirea sufletului lui.

Scoase la iveală o monedă de argint, iar în ochii preotului licări lăcomia.

— Vytutas e un nume păgân. Băiatul era creștin?

— Da, a fost botezat.

— Atunci, mă voi ruga pentru sufletul lui, făcu popa, înșfăcând moneda care dispăru pe dată în straiul larg. Sunteți străin de ținutul nostru, poate sunteți vreun oaspete al seniorului Jaxa?

— Nu, sunt doar în trecere. Mă îndrept spre Rhodos, unde sper să pot lupta împotriva necredincioșilor otomani.

— Vă pot invita să ne onorați modesta noastră cină?

— Am mâncat deja, grați Ogier. Foarte prost, de altminteri.

— Atunci, trebuie să beți un deget din rachiul nostru de prune. Alexandra l-a pregătit, și ea se pricepe ca nimeni alta! Haideti, cavalerie, insistă preotul.

— Mă numesc Ogier de Mercœur.

— Nu am adesea prilejul de a afla vești din lumea mare, și sunt sigur că Domnia Ta a vizitat multe locuri îndepărtate...

O luă înaintea cavalerului și îl conduse în fundul bisericii, apoi se făcu nevăzut pe ușa scundă din sacristie.

— Aici trăiesc, zise preotul. În casa Domnului.

Îl invită pe Ogier să intre.

— Alexandra! Adu-ne de băut!

În încăperea micuță domnea o dezordine plăcută. O cădelniță atârna de un cui, deasupra mai multor veșminte, profane și sacerdotale, multe flacoane, un cufăr cu arome zăceau pe masă, alături de resturile de la cină... Totul era învăluit în lumina chioară și urât mirositoare a unei lămpi cu ulei. Cavalerul nu observă dintru început silueta ascunsă în penumbră. Când fata se ridică și lăsă pe un scrin țesătura la care lucra, chipul ei apăru în lumină iar Ogier încremeni. În straietele ei țărănești, Alexandra Lisowska – care avea cincisprezece, șaisprezece ani – aduna laolaltă toți nurii eroinelor legendare, Elena din Troia și Isolda, Guenièvre, Leda și Persefona! De la una, avea pletele grele, arămii și cărlionțate, care îi cădeau pe umerii de alabastru... De la alta, ochii de un albastru întunecat și schimbător ca marea și gura ca un boboc abia înmugurit. Iar pieptul ei rotund și